

Základní škola Luže

Minimální preventivní program

Na školní rok 2015 – 2016

1. Úvod

Minimální preventivní program slouží jako východisko pro předcházení a snižování rizikového chování a snížení vlivů narušujících zdravý vývoj dítěte.

Jeho plnění je uplatňováno na základě platné legislativy:

- metodický pokyn MŠMT ČR č.j. 20 006/2007-51 k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních
- metodický pokyn MŠMT ČR č.j. 24246/2008-6 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízeních
- metodický pokyn MŠMT ČR č.j. 14 423/99 k projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- metodický pokyn MŠMT ČR č.j. 10 194/2002 – 14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- metodický pokyn MŠMT ČR č.j. 25 884/2003 ke spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
- Školský zákon č. 561/2004 Sb.
- Školský zákon o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb.
- zákon č.383/2005 Sb. (změna 109/2002), o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních
- zákon č.359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí
- zákon č.379/2005 o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů
- závazný pokyn Policejního prezidenta č.179/2000
- vyhláška č.72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

2. Charakteristika školy

Naše škola je plně organizovaná se všemi postupnými ročníky. Je rozdělena do tří budov:

- 1. budova** 6. – 9. ročník (4 třídy = 83 žáků)
Vedení školy - ředitel, zástupce ředitele, výchovný poradce, školní metodik prevence
- 2. budova** 1. – 5. ročník (6 tříd = 144 žáků)
Školní družina (4 oddělení = 100 žáků), školní jídelna

Průměrně je v každé třídě asi 22,7 žáků. Budovy jsou od sebe vzdáleny asi 5 minut ostré chůze. Škola se nachází v menším lázeňském městečku 25 km od okresního města Chrudi

Personální zajištění prevence a konzultační hodiny:

Výchovný poradce (Mgr. Jana Tumpachová) – dle potřeby

Metodik prevence (Mgr. Petr Prokeš) – dle potřeby

3. Východiska MPP = analýza současného stavu

Co se řešilo:

- šikana v počátečních stádiích – 1x oznámeno rodiči, prošetřeno, projednáno s žáky a jejich rodiči
- kouření mezi dopoledním a odpoledním vyučováním v okolí školy (mimo budovu) – Tu oznámeno rodičům zápisem v ŽK
- požívání alkoholu a kouření na školním výletě – řešeno TU přímo na místě (úprava programu), dále oznámeno rodičům a kázeňská opatření dle platných předpisů
- opakované pozdní příchody do vyučování – oznámeno rodičům a individuálně řešeno
- kryté záškoláctví – řešeno individuálně pohovory s rodiči, při opakování předáno dále (OSPOD)
- opakující se nekázeň při vyučování, omlouvání – řešeno individuálně s rodiči a kázeňské opatření dle platných předpisů

4. Cíle minimálního preventivního programu

- **šikana** – prevence a potlačení v počátcích
 - při podezření zmapovat situaci sociometrickým měřením (SORAD)
- **prevence a odstraňování škodlivých návyků** řešit rychle a efektivně
 - nevhodné chování ke spolužákům, vyučujícím a ostatním zaměstnancům školy
 - lajdáctví v přípravě na vyučování, plnění školních i domácích úkolů
 - omlouvání
 - pozdní příchody do školy
- **drobné krádeže**
- **kryté záškoláctví**
- **prevence kouření, užívání alkoholu aj. návykových látek**
- **prevence závislosti na TV, PC, sociálních sítích, hrách**
- **nevhodné stravovací návyky**
- další cíle preventivního působení na žáky zaměřit dle aktuální situace

Další cíle:

Dobrá informovanost všech žáků školy v oblasti sociálně patologických jevů.

Systematická výuka a výchova žáků ke zdravému životnímu stylu.

Vytvoření dostatečného zázemí k trávení volného času v prostorách školy.

Podpora vlastních aktivit žáků a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

Začleňování méně průbojných žáků do kolektivu, odstranění nevhodného chování mezi žáky.

Zapojení celého pedagogického sboru školy do systému prevence
Aktivní spolupráce s rodiči žáků, otevřenost vůči veřejnosti

5. Cílová populace

Žáci:

Žáci jsou informováni o systému primární prevence ve škole, jsou seznámeni s možností obrátit se na pedagogy v případě řešení problému, využít pomoci školního metodika prevence nebo schránky důvěry.

Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- a) všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- b) selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování,
- c) indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Efektivní primární prevence – kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy, především programy pomáhající čelit žákům sociálnímu tlaku, zaměřené na zkvalitnění komunikace, nenásilné zvládání konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládání úzkosti a stresu apod.

Mladší školní věk (6 – 11 let):

Cílem primární prevence je prohlubovat dovednosti jak chránit své zdraví, uvědomovat si nebezpečí a nebezpečím se vyhýbat. Nutností je rozvíjet sociální dovednosti – vztahy v rodině, vrstevnické vztahy, upevňovat postoje a uplatňovat etickou výchovu. Zároveň je cílem předat jednoznačné informace o škodlivosti alkoholu a tabáku včetně vymezení základních pravidel týkajících se užívání těchto látek.

Starší školní věk (12 – 15 let):

Cílem primární prevence ve starším školním věku je rozvoj sociálních dovedností především v navazování zdravých vztahů mimo rodinu, rozvoj schopnosti čelit sociálnímu tlaku, rozvíjet dovednosti rozhodovat se, efektivně řešit konflikty. Zásadní místo v tomto věku má specifická prevence – programy primární prevence zaměřené na všechny okruhy prevence sociálně patologických jevů – pěstovat u žáků právní vědomí, vytvářet podvědomí o vzniku závislosti – o nepříznivých zdravotních a sociálních důsledcích spojených s užíváním tabáku, alkoholu a drog.

Rodiče:

Spolupráce s rodiči je pravidelná, rodiče jsou informováni o výchovně vzdělávací práci školy a seznámeni s náplní činnosti školního metodika prevence. Je jim nabídnuta spolupráce při výskytu a řešení projevů rizikového chování žáků a možnost pomoci a konzultací.

Pedagogové:

Pedagogičtí pracovníci jsou průběžně školeni a vzdělávání v oblastech prevence rizikového chování, upozorňování na aktuální výskyt problémů. Průběžně spolupracují se školním metodikem prevence při řešení projevů rizikového chování. Poskytují informace a data při dotazníkových šetření.

Všichni pedagogičtí pracovníci dbají, aby uplatňovaná prevence rizikových projevů chování u žáků byla prováděna komplexně, tj. ve všech oblastech, jichž se primární prevence u žáků dotýká:

- a) oblast zdravého životního stylu (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity),
- b) oblast společenskovední (komunikace, sociální dovednosti a kompetence),
- c) oblast přírodovědná (biologie člověka, fyziologie, chemie),
- d) oblast rodinné a občanské výchovy,
- e) oblast sociálně-právní.

6. Prevence – obsah a aktivity

Prevence sociálně patologických jevů je součástí platných učebních osnov a je realizována průběžně ve všech vyučovacích předmětech. Témata prevence lze včlenit do různých částí osnov a učebních plánů. Klíčové oblasti jsou: zdravý životní styl, oblast společenskovední, přírodovědná, oblast rodinné a občanské výchovy a oblast sociálně právní.

Témata prevence jsou nejčastěji zařazována do těchto předmětů:

I. stupeň – prvouka, přírodověda, vlastivěda, český jazyk, výtvarná výchova, tělesná výchova

II. stupeň – rodinná výchova, občanská výchova, biologie, český jazyk, výtvarná výchova, tělesná výchova, chemie, dějepis, zeměpis

Klíčové oblasti jsou:

- a) zdravý životní styl (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa, pohybové aktivity)
- b) oblast společenskovední – formy komunikace, sociální dovednosti
- c) oblast přírodovědná – biologie člověka, fyziologie, chemie
- d) oblast rodinné a občanské výchovy
- e) oblast sociálně právní – právní aspekty sociálně patologického chování, postoj společnosti ke společensky nežádoucím jevům, práva dítěte apod.

Preventivní program musí být systematický. Metody a formy práce musíme přizpůsobovat věku a schopnostem dětí v jednotlivých ročnících. Na naší škole jsme žáky rozdělili do 4 základních skupin.

I. stupeň :

1. a 2. ročník – hlavním cílem je vytvoření optimálního sociálního klimatu ve třídách. Aktivity jsou zaměřené na vzájemné poznávání dětí, dětí a učitelů, prostředí. Seznamujeme děti se životem školy, snažíme se o jejich zapojení v různých mimoškolních činnostech.

3. až 5. ročník – aktivity jsou zaměřené na pozitivní životní postoj (zdraví, sebepoznávání, seberealizace, pohybová aktivita apod.), na schopnost pracovat v týmu (vzájemná podpora a pomoc, tolerance) a smysluplné trávení volného času. Děti jsou přiměřenou formou seznamovány s nebezpečím požívání alkoholu, cigaret a drog. Snažíme se o zlepšení verbální a neverbální komunikace.

II.stupeň:

6. a 7. ročník – přechod na druhý stupeň přináší mnoho úskalí. Proto se snažíme zařazovat relaxační metody (při zátěžových situacích) i metody zvládnání neúspěchu. Upevňujeme pravidla soužití ve skupině, zlepšujeme umění komunikace a naslouchání. Zařazujeme metody obrany před manipulací a umění říci „NE“. Zvyšujeme právní vědomí ohledně patologických jevů, zaměřujeme se i na sebepoznávání, sebehodnocení a seberealizaci. Trénujeme hraní rolí v modelových situacích, rozvíjíme schopnost realizovat i přijímat rozhodnutí a nést za ně zodpovědnost.

8. a 9. ročník – připravujeme žáky na vstup do „života dospělých“. Snažíme se o upevnění postojů ke zdravému životnímu stylu a sociálně patologickým jevům. Rozvíjíme umění diskuse, empatie, komunikačních schopností a dovedností. Vedeme žáky ke schopnosti přijímat odpovědná rozhodnutí, diskutujeme o modelových situacích a jejich řešení. Snažíme se upevnit jejich sebevědomí, seberealizaci i sebehodnocení.

Dále začleňujeme prevenci i do aktivit mimo vyučování (např. zájmové kroužky, kurzy, školní družina, výlety, exkurze apod.).

7. Časový harmonogram

Ročník	Předmět	Téma	Kdy?
1.	<i>prvouka</i>	„Na koho se mohu obrátit?“ Zdraví	<i>listopad únor</i>
2.	<i>prvouka</i>	„Na koho se mohu obrátit?“ Zdraví	<i>září leden-únor</i>
3.	<i>prvouka</i>	<i>Kouření, alkohol(ismus)...</i> Zdraví	<i>duben duben</i>
4.	<i>vlastivěda přírodověda</i>	<i>Mezilidské vztahy</i> Zdraví	<i>prosinec duben</i>
5.	<i>přírodověda</i>	<i>Návykové látky</i> „Mám právo...“	<i>2. čtvrtletí</i>

6. – 7.	<i>Rodinná výchova</i>	<i>Závislost Kouření a alkohol Vztahy: Sexualita Vhodné chování a komunikace Zdravý životní styl Pomoc Posílení osobnosti</i>	<i>květen květen duben září prosinec-únor červen listopad</i>
	<i>Občanská výchova</i>	<i>Právo Osobnost Vztahy: Komunikace Sexualita</i>	<i>duben březen květen červen</i>
9.	<i>Občanská výchova</i>	<i>Drogy a prevence Vztahy: Sexualita Vhodné chování a komunikace Zdravý životní styl Právo a pomoc Posílení osobnosti Právo Osobnost</i>	<i>květen únor-březen září-říjen leden květen-červen listopad prosinec květen-červen</i>

8. Metody práce

Konkrétní aktivity podporující primární prevenci:

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- akce zaměřené na zvyšování právního povědomí (vyžití nabídek různých druhů spolupráce s Policií ČR a městskou policií)
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, komerčního sexuálního zneužívání apod.
- na základně průzkumu zaměřeného na zneužívání návykových látek věnovat i nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření. Po loňském rozsáhlém projektu pokračovat v osvětě v rámci hodin OV, RV, třídnických hodinách atd.
- dovednost volby správné životosprávy - poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie (blok v rámci hodin RV, videoprojekce)
- přednášky, besedy a pořady věnované sexuální výchově a prevenci AIDS (absolvování vybraných pořadů dle nabídky na základě zkušeností s jejich úrovní z minulých let.)

- akce zaměřené na práci s národnostními menšinami směřující k potlačení rasismu a xenofobie
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, ŠVP, lyžařského výcvikového kurzu atd.
- organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (tematické dny, sportovní akce, víkendové výjezdy atd.)
- široká nabídka volnočasových aktivit
- účast v literárních, výtvarných, sportovních a jiných soutěžích
- ekologická výchova (návštěva spalovny odpadů, výukové programy v rámci přírodovědné stanice, zapojení do vyhlášených ekologických soutěží jako v min. letech, viz sběr plastových lahví a umělohmotných vršků apod.)

Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost:

- seznámení rodičů s MPP v rámci třídních schůzek
- nabídka konzultačních hodin třídních učitelů, výchovného poradce, školního metodika prevence
- nabídka propagačních materiálů o drogách
- seznámení rodičů s postupem školy v případě problémů žáků s drogami
- na schůzkách hovořit o nebezpečí drog zejména u starších žáků, kterým rodiče povolují účast na diskotékách
- informovanost občanů prostřednictvím místního periodika o programu školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů a zdravého životního stylu

Ke zjištění aktuálního stavu sociálně negativních jevů ve škole jsou využívány dotazníkové, práce třídních učitelů, připomínky dětí a školní samosprávy, třídnické hodiny, hodiny předmětů výchovného charakteru. Zjišťování je průběžné, v případě potřeby je přizvána pracovnice PPP nebo pracovník K – centra.

9. Spolupráce s rodiči

- Třídní schůzky
- Individuální konzultace po dohodě s TU, VP
- Individuální pohovory
- SRPŠ – společné akce
- 1. - 5. ročník akce se školní družinou – besídka, sponzorování plesu družiny
- Sběr papíru
- Schůzka pro rodiče budoucích prvňáčků
- Schůzka pro rodiče vycházejících žáků
- Po dohodě s vyučujícím návštěvy vyučování

10. Další aktivity školy

Spolupráce s neziskovými organizacemi:

- Sdružení dobrovolných hasičů – ukázka techniky a práce hasičů
- Kynologický spolek – ukázka výcviku
- ZUŠ – hudební náborový koncert pro 1. a 2. ročník, vystoupení dramatického oddělení
- MŠ – společné kulturní akce, návštěva předškoláků ve škole
- Místní knihovna – exkurze, „pasování na čtenáře“ pro 1. třídu
- Tělovýchovná jednota Luže
- Sokol Luže

Další aktivity:

- Vánoční jarmark – spolupráce s řemeslníky z Luže a okolí
- Ples družiny pro žáky 1. – 5. ročníku a jejich hosty
- Zážitkové dny
- Vánoční a velikonoční turnaje ve vybíjené a florbalu pro 1. stupeň
- Sportovní dny
- Vycházející žáci – listopad 2015 - exkurze na úřad práce a do krizového centra
- Anonymní dotazníková šetření pro rodiče - zjišťování v rámci prevence i mezi rodiči jedenkrát ročně
- Dle potřeby šetření v jednotlivých třídách a práce s nimi dle aktuálního stavu
- V rámci OV a RV probírána témata preventivního chování v krizových situacích, příp. i v hodinách ostatních předmětů dle situace a na podnět žáků
- Protidrogová přednáška Dominika Nekolného, mistra světa v BMX (SRPŠ) 4.2.2016
- Noc s Andersenem – akce na posílení četby mezi žáky, smysluplného využití volného času (1. stupeň, březen 2016)
- Mezi námi děvčaty - čas proměn (sexuální výchova - beseda pro dívky 6. roč.)
- Možnost reprezentovat školu v soutěžích a turnajích - podnět pro smysluplné trávení volného času např.: - Memoriál Josefa Štulíka - Ležáky (12.4.2016)
- Besedy s por. Mgr. Jiřím TESAŘEM, tiskovým mluvčím, preventistou (KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE PARDUBICKÉHO KRAJE):
Doprava – 1., 2. a 5. třída – 12. dubna, 3. a 4. třída – 21. dubna
Kyberšikana - 6. - 8. ročník – duben nebo květen
Kriminalita - pro devátý ročník – 26. května

- Adopce zvířete v záchrané stanici na Pasíčkách (celoročně)
- Pomoc dětem ze sociálně slabých rodin – proplacení školních obědů organizací Women for Women
- Dlouhodobý projekt „Na vlastních nohou“ – pomoc dětem, postiženým válkou (všechny ročníky na 2. stupni – září-říjen každoročně, již přes 20 let)

11. Krizový plán

Řešení přestupků

Porušování školního řádu, týkající se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, je klasifikováno jako hrubý přestupek a jsou vyvozeny patřičné sankce. Jsou sledovány i další sociálně patologické jevy - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. jednání s rodiči na úrovni výchovné komise
3. doporučení kontaktu s odborníky
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
5. v případě dealerství oznámení Policii ČR

Podrobnější metodika řešení konkrétních případů je uvedena v příloze

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

Zveřejnění informací

Informace budou zveřejňovány na nástěnkách vhodně rozmístěných v budově školy. Informace obsahují důležitá telefonní čísla a adresy (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Minimálního preventivního programu, zásady první pomoci při výskytu šikany.

Dalším informačním zdrojem pro žáky a hlavně vyučující je knihovna a videotéka ve sborovně.

12. Adresář dalších organizací

Oblast školství

	Adresa	Telefon	e-mail
pedagogicko - psychologická poradna	Poděbradova 842 Chrudim	+420 469 621 187	ped.ps.por.cr@quick.cz
vzdělávání pedagogů, kteří realizují preventivní aktivity ve škole, odborná práce s dětmi	SANANIM o. s. Ovčí Hájek 2549/64A, 158 00 Praha 13	284 822 872 284 825 817	teminova@sananim.cz richter@sananim.cz
krajská protidrogová koordinátorka	Mgr. Jiřina Ludvíková	466 026 276	jirina.ludvikova@pardubickykraj.cz

Oblast zdravotnictví

	Adresa	Telefon	e-mail
dětský lékař	MUDr. Jana Pokorná	469 671 287	pokornajana1@seznam.cz

Oblast sociálních věcí

	Adresa	Telefon	e-mail
sociální odbor, kurátoři	MěÚ Chrudim oddělení prevence Pardubická 67	469 657 580	radka.pochobradska@chrudim-city.cz

Policie ČR, Městská policie

	Adresa	Telefon	e-mail
Služba kriminální policie - oddělení nezletilých	Na Spravedlnosti 2516 530 47 Pardubice	974 566 320	pu.ook@pcr.cz
Obvodní oddělení Policie ČR	Sadová 387 539 73 Skuteč	974 572 731	cr.oop.skutec@pcr.cz

13. Závěr

Tento program byl vypracován s ohledem na aktuální problémy a potřeby žáků naší školy. Je nutné vést děti k plnohodnotnému využití volného času, k rozvoji dovedností a schopností jak zvládat kritické okamžiky v jejich životě a vyvarovat se rizikového chování. Úspěšná realizace MPP spočívá v pravidelné a systematické práci nejen pedagogů, ale i ve spolupráci s rodiči i s různými občanskými sdruženími.